

60 godina SMEITS-a

Povodom šezdeset godina od osnivanja Saveza mašinskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Srbije, kao samostalne organizacije, razgovaramo sa dr Milovanom Živkovićem predsednikom Saveza.

Kolega Živkoviću, svaki jubilej je vreme za podsećanje. Šta je to u dugogodišnjem trajanju Saveza što Vas je opredelilo da aktivno učestvujete u njegovom radu?

Jubileji uvek sobom nose izvesnu dozu patetike, pa ni ja ovom prilikom neću pokušati da pobeđnem od nje. Davne 1927. godine na VIII Glavnoj skupštini UJIA, u Zagrebu, kao predstavnik Beogradske inženjerske komore, predavanje pod nazivom "O ulozi inženjera u današnjem društvu" održao je veliki inženjer Borivoj Radenković. U ovom sjajnom predavanju, čiju aktuelnost ni danas ne bismo mogli da osporimo, inženjer Radenković između ostalog kaže: "Dužnosti su inženjera danas mnogobrojne i raznolike, jer inženjer, da bi u svome poslu mogao potpuno da uspe, prestaje da bude samo suvi tehničar, pa postaje duboki mislilac koji o svemu, što je oko njega, mora da vodi računa, te prema tome ni njegova uloga nije više od malog značaja. Svestan svoje uloge, on mora da stane na svoje pravo mesto u tom istom društvu, koje je blagodareći najviše samo njegovom požrtvovanom radu i napredovalo tako brzo."

Potvrdu ovih reči možemo naći u sledećim podacima. Srpsko inženjerstvo je kao deo industrijskog i ekonomskog razvoja zemlje bilo pokretač napretka i modernizacije Srbije tokom 19. veka. Za privredni uspon Srbije izuzetno značajan bio je razvoj industrijske proizvodnje, koja je počela da se ubrzava krajem 19. veka. Vojna industrija u Vojno-tehničkom zavodu u Kragujevcu, osnovanom 1853. godine, bila je veoma razvijena. U Topolivnici u Beogradu 1848. godine prvi put je upotrebljena parna mašina. Povezivanje Srbije sa zemljama Evrope omogućeno je 1884. godine građenjem pruge Beograd–Niš, koja je poboljšala mogućnosti korišćenja rudnog bogatstva. Prihvatanje mnogih međunarodnih standarda i pravnih regula omogućilo je bolju komunikaciju, a samim tim i ubrzan razvoj srpskog inženjerstva.

Ono što treba posebno naglasiti je da su prvi stručnjaci bili stranci, ali da država, shvatajući potrebe za ovom strukom, ubrzano školuje mlade kadrove u inostranstvu, koji su nakon završenog obrazovanja radili kao stručnjaci u privredi ali i na obrazovanju budućih inženjera.

Oko 1000 inženjera doprinelo je u 19 veku materijalnom i društvenom napretku tadašnje Srbije.

Prelazeći put od zaostale zemlje sa početka 19. veka do uključivanja u evropske tokove početkom 20. veka, u Srbiji se stvorila potreba za okupljanjem tehničkih stručnjaka. Prvi put je to bila Tehnička družina 1868. godine „radi usavršavanja i bržeg rešavanja tehničkih znanja u Srbiji“, a zatim Udruženje srpskih inženjera 1890. godine koje je imalo i svoje glasilo – Srpski tehnički list. Već 1892. godine udruženje izdaje brošuru "Šta traže naši inženjeri" kojom se obraćaju tadašnjoj vlasti sa zahtevom za poboljšanje statusa srpskih inženjera uz napomenu da bez obrazovanih i moralnih ljudi ne može biti nikakvog napretka jednog društva.

Imajući samo delić učinjenog tokom vekovnog delanja ne postavlja se pitanje motivacije za učešće u radu Saveza, već bojazan da li ste dovoljno bili aktivni i doprineli njegovom napretku.

Kakva je danas organizaciona struktura Saveza?

SMEITS-a (Savez mašinskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Srbije) kakav danas poznajemo, osnovan je 1951. godine kao neprofitabilna stručno-naučna organizacija, sa svojstvom pravnog lica i kolektivni je član SITS-a (Saveza inženjera i tehničara Srbije). Prema Statutu najviši organ je Skupština, koja bira Upravni odbor i druga tela. Članovi SMEITS-a su fizička lica i kolektivni članovi (teritorijalne organizacije u gradovima ili preduzećima i specijalizovana stručna udruženja). Poslednjih godina najveću aktivnost i okosnicu čine stručna udruženja i to: Društvo za KGH, Društvo za procesnu tehniku, Društvo za osvetljenje, Društvo za obnovljive izvore električne energije i Sekcija za automatizaciju.

Kako sagledavate sadašnji rad Saveza?

Glavne aktivnosti Saveza su organizovanje skupova (kongresi, konferencije i predavanja). U toku ove godine održavaju se: 42. međunarodni kongres o KGH sa pratećom izložbom, 24. međunarodni kongres o procesnoj industriji – Procesing, 32. kongres HIPNEF je održan 2009. god (33. će biti održan u narednoj godini) savetovanje Osvetljenje 11, prva Konferencija o obnovljivim izvorima električne energije, desetak stručnih predavanja iz različitih oblasti i td.

Izdavačka delatnost obuhvata knjige, monografije, zbirke propisa, časopis "KGH", koji izlazi četrdeset godina i časopis "Procesna tehnika", koji izlazi u elektronskom obliku.

Polaganje stručnih ispita za prirodni gas je u nadležnosti SMEITS-a od 1992. godine.

Takođe, moram pomenuti da SMEITS svake godine dodeljuje medalju zaslužnim pojedincima, koja je posvećena uspomeni na prof. dr Branislava Đakovića.

Iz prethodnog je moguće zaključiti da je aktivnost Saveza veoma živa. Međutim, potrebno je naglasiti da se u drugoj deceniji 21. veka, kao i u vreme pisanja pomenute brošure, položaj inženjera nije mnogo promenio, a usporen tehnološki razvoj, nezaposlnost i pad standarda zahtevaju aktivnije delovanje baš inženjerske struke. Savez u okviru svojih nadležnosti pokušava, a učinićemo i da uspe, da se, imajući u vidu baš ovu potrebu, nametne kao važan društveni činilac.

Kakav je Savez potreban danas?

Kao dugogodišnji član, a sada predsednik, probleme organizacije i funkcionisanja Saveza sagledavam iz dva ugla. Potreba za daljim razvojem i omasovljenjem Saveza je neosporna. Pojedinač pa čak i pravna lica mnogo teže plasiraju i dolaze do stručnih informacija u odnosu na jedan organizovani i utemeljeni strukovni savez.

Tokom dugogodišnjeg rada Saveza stvorena je bogata dokumentacija koja danas predstavlja respektabilnu bazu podataka koja je dostupna svim članovima. Ova strukovna asocijacija, koja okuplja veliki broj vrhunskih profesionalaca trebalo bi da predstavlja važan oslonac svih koji se bave ovom izuzetno značajnom delatnošću. Nazalost, snaga i značaj ovog tela nije dovoljno društveno prepoznata. Savez bi trebalo da bude vezivno tkivo između privrede, visokoškolskih ustanova i institucija koji osim boljitka u napredovanju struke smanjuje surevnjivost, rivalstvo kao i tenzije nastale dugogodišnjim odvajanjima i zatvaranjima u određene centre i institucije, odnosno njegova uloga u sadašnjim uslovima ne samo da nije prevaziđena, već je dodatno naglašena pomenutim uslovljenostima u okruženju.

Koji su naredni zadaci i planovi SMEITS-a?

U narednom periodu trudićemo se da povećamo aktivnosti u postojećim Društvima kao i da stimulišemo formiranje novih društava. Mišljenja sam, takođe, da moramo raditi na razvijanju i

širenju društava Saveza po gradovima i velikim privrednim sistemima. Izdavaštvu, kao jednoj od osnovnih delatnosti Saveza, neophodno je posvetiti više pažnje. Naime, poslednjih godina primetna je demotivisanost mladih stručnjaka za učešće u radu stručnih skupova i publikovanje u domaćim časopisima. Ovo stanje je kompleksan društveni sindrom koji zahteva suptilno korišćenje instrumenata države sa jedne i motivišuće angažovanje Saveza sa druge strane. Transfer znanja i rad na popularizaciji struke, kao jedne od okosnica Saveza, nameću potrebu za njegovim stalnim kvalitativnim rastom i razvojem.

Kao što sam već rekao, Savez vidim i kao sponu između drugih udruženja, visokoškolskih institucija i lokalne samouprave. Sinergijom zajedničkih potencijala možemo da napravimo pomak u delatnosti svakog pojedinačno. Zatvaranje i samozadovoljstvo u okviru samo jedne struke, institucije ili delatnosti vodi ka nekritičnosti i stagnaciji. Jezik tehnike nije tajni jezik hermetičkih društava već jezik koji mora biti razumljiv i dostupan svima. Zato se moramo javno oglašavati u svim pitanjima struke i organizovano vršiti stalnu edukaciju širom Srbije.

Energetska kriza jeste problem ali i izazov za struku. Koliko je Savez u tome aktivan?

U stručnim i naučnim krugovima je poznato da se problem energetske krize može ublažiti na dva načina: korišćenjem obnovljivih izvora energije i njenim racionalnim korišćenjem. Sva naša društva posvećuju veliku pažnju ovom problemu. U našim časopisima, zbornicima radova i predavanjima veoma je zastupljena ova tema. Osnovano je i Društvo za obnovljive izvore električne energije koje je u septembru ove godine održalo prvu konferenciju.

Za razliku od mnogih skupova na temu energetske efikasnosti, koji imaju više deklarativan nego konstruktivan pristup ovoj temi, SMEITS, sa svojim članicama je dao konkretne doprinose. Zato moramo sa manje skromnosti upoznati druga udruženja, privredu i društvene delatnike i ponuditi im da zajedničkim snagama, organizovano i planirano radimo na rešavanju ovog problema. Treba posebno naglasiti da su pored racionalne potrošnje energije, dobra inženjerska rešenja veliki energetska resurs.

I na kraju, koja bi poruka bila Vašim kolegama u struci?

Ovo strukovno udruženje, u različitim organizacionim oblicima, deluje tokom tri veka. Da nema potrebe za njim davno bi prestalo da postoji. Podsećanje na značajne datume tokom ovog perioda je pre svega podsećanje na ljude koji su ga osnovali i razvijali. Na nama, sadašnjim i budućim članovima i prijateljima Saveza je da nesebično radimo na afirmaciji struke uz poštovanje nasleđenog moralnog i stručnog kodeksa.

Ovu priliku koristim i da pozovem sve zainteresovane da nam se priključe u radu, kao i da u skladu sa svojim potrebama, osnuju novo društvo ili podružnicu u svom mestu kao članicu Saveza mašinskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Srbije. Prilikom osnivanja, ali i u budućem radu, svakoj od tih članica ćemo pružiti punu pomoć i podršku.

Takođe, želim da najavim monografiju "*60 godina SMEITS-a*" koja je priređena povodom obeležavanja ovog značajnog jubileja. Pored toga što će nas podsetiti na minula vremena, monografija će oživeti ličnosti i dela koje ne smemo da zaboravimo. Oni će svojim neprolaznim autoritetom znanja, pregalaštva i ljudskosti pomoći i nama, a mi zajedno sa njima, i svima onima koji dolaze.